

Rutes de l'aigua a Reus

R1 LA RUTA NATURAL: EL CAMÍ DE L'AIGUA A REUS

0 L'EMBASSAMENT DE RIUDECANYES

Durant l'expansió industrial, al darrer terç del segle XIX, no hi havia suficient aigua a Reus per a fer front a l'augment del consum. D'entre els molts projectes que es van presentar per portar més aigua a la ciutat, el que es va dur a terme va ser l'embassament de Riudecanyes, que va entrar en servei l'any 1919 i que, des de començaments dels anys 70, està connectat a l'embassament de Siurana. Actualment, l'ús que es fa d'aquest embassament és majoritàriament per al reg de conreus.

1 LES BASSES DEL PANTÀ I LA BASSA DEL BACALLÀ

Amb l'objectiu d'aconseguir un subministrament regular i homogeni, el municipi va construir basses a les entrades principals de l'aigua; en aquest cas, a l'entrada del sistema Riudecanyes-Siurana i a l'entrada de la mina de Monterols. La bassa del Bacallà, que s'anomena així per la seva forma, també és coneguda com a bassa del Molí o de Monterols.

2 LA BOCA DE LA MINA

La construcció de mines d'aigua es remunta al segle XVI, i al s. XVIII hi va haver una autèntica "febre minaire". Es tracta d'un sistema de captació d'aigua horitzontal per mitjà de l'excavació de galeries subterrànies que condueixen l'aigua, per gravetat, fins a la superfície.

Al passeig de Briànsó, o de la Boca de la Mina, té sortida la mina de Monterols que, juntament amb la Hidrofòrica, encara dona servei a la ciutat.

3 L'ESTACIÓ DE TRACTAMENT D'AIGÜES POTABLES (ETAP)

L'aigua que raja per les nostres aixetes ha estat sotmesa a un tractament de potabilització abans de ser apta per al consum. La potabilització consisteix en eliminar les partícules sòlides que porta l'aigua en suspensió, mitjançant processos de decantació-filtració, així com els possibles microorganismes que pugui contenir mitjançant desinfecció amb clor.

4 ELS DIPÒSITS DE L'ISTITUT PERE MATA

Els dipòsits d'aigua que hi ha ubicats en diversos indrets del terme municipal de Reus van ser construïts en diferents moments històrics amb l'objectiu de garantir la continuïtat del subministrament i un emmagatzematge mínim.

Des d'un punt de vista arquitectònic, destaca el dipòsit dissenyat per Pere Caselles al segle XIX, que està format per voltes d'estil modernista en el seu interior.

5 ELS POUS: POU CARITAT

La xarxa d'abastament d'aigua de Reus disposa de 19 pous en servei, un dels quals és el Pou Caritat. Aquest pou deu el seu nom a les antigues "cases dels mestres", que vivien de l'almoina, ubicades antigament en aquella zona.

6 L'ESTACIÓ DE CONTROL D'AIGÜES DE REUS I L'ESPAI AIGUA.

AIGÜES DE REUS és una societat 100% municipal la missió de la qual és la gestió integral del cicle de l'aigua a la ciutat. Aquest cicle comprèn des de la captació inicial de l'aigua fins al seu retorn al medi en forma d'aigües residuals regenerades. L'Espai Aigua es troba a la plaça Antoni Sabater Esteve (també coneguda com la plaça de les Aigües) i es va crear l'any 2006 amb la intenció de fomentar el coneixement dels recursos hídrics.

7 LES FONTS

En un temps no tan llunyà, abans que el subministrament arribés a les cases, la població anava a buscar l'aigua a les fonts. El 22 de juliol de 1778 s'estrenaren cinc fonts a la ciutat: la de les Monges de Jesús, la de Santa Anna, la de la Famera, la de la Sang i la de la Creu del "Pedró", a més de la font Vella o font de la Vila. Més endavant, en el període comprès entre el 1804 i el 1841, es va continuar completant el mapa de les fonts que havien d'abastir la ciutat.

8 LA MINA DE MARCH

Amb els seus quatre braços, la mina de March creua el centre de Reus i recorre tota la ciutat, des de la carretera de Castellvell fins a la Riera d'Aragó.

Podem trobar una tapa amb la seva inscripció al carrer Alt de Sant Pere, a la raval de Sant Pere i a Riera d'Aragó.

9 L'ESTACIÓ DEPURADORA D'AIGÜES RESIDUALS (EDAR)

Situada a la partida de Porpres, és la segona depuradora que hi ha hagut a la ciutat. La depuradora inicial va ser la del Molinet, que es va posar en funcionament l'any 1936 i va ser la primera depuradora de l'Estat espanyol. El procés de depuració d'aigües actual consisteix a extreure la majoria de contaminants que conté l'aigua residual mitjançant processos físics, químics i biològics. La depuradora recull l'aigua del davegueram procedent de Reus, Almofter i Castellvell. Un cop finalitzat el procés de depuració de les aigües residuals, part de les aigües regenerades s'utilitzen per al reg dels camps de conreu a l'entorn de l'EDAR. A més de l'aigua regenerada, del procés de depuració s'obtenen dos productes més: el fang, que gràcies al compostatge es valoritza com a adob orgànic, i el biogàs, utilitzable com a recurs energètic per a la producció de calor i electricitat.

10 LES BASSES DE LA COMUNITAT DE REGANTS DEL MOLINET

La Comunitat de Regants del Molinet està formada per regants de la part baixa de la ciutat. Els regants disposen d'unes basses on emmagatzemen l'aigua regenerada per a regar els camps de conreu. L'actual comunitat de regants és hereva de l'antiga comunitat, que va ser promoguda per l'Ajuntament l'any 1933 amb la idea de generar riquesa, convertint les terres de secà en regadiu i aprofitant les aigües residuals depurades al Molinet.

R2 ESTRATÈGIES PER A L'AIGUA

0 LA HIDROFÒRICA

L'empresa Hidrofòrica va ser creada l'any 1842 amb la missió de construir una mina per a usos agrícoles, que després acabaria també sent utilitzada per a usos domèstics i industrials. Amb el temps, l'empresa va acordar un traspàs a l'Ajuntament de Reus.

1 LA BASSA NOVA (CAMI DE LA BASSA NOVA)

La bassa Nova es va construir per emmagatzemar l'aigua de la Hidrofòrica i va servir durant molt de temps com a lloc de passeig per a la població, encara avui, es manté en molt bon estat de conservació.

2 EL REC D'ALMOSTER (CAMI VELL DE CASTELLVELL)

Entre els segles XII i XIII es va dur a terme aquesta construcció que va permetre portar l'aigua des d'Almofter fins a la vila de Reus. La construcció va ser un repte, ja que calia cobrir 5 quilòmetres de distància i més de 150 metres de desnivell, a més de superar barrancs com els de la Vidaleta, Calderons o Cinc Ponts. En aquest últim barranc es pot veure encara un dels aqüeductes que portaven l'aigua d'aquest rec.

3 LA PLANTA POTABILITZADORA EL "CLOR VELL" (PASSEIG BOCA DE LA MINA)

Aquest va ser el nom que va rebre la primera planta potabilitzadora en funcionament a la ciutat. Inaugurada l'any 1933, rebia l'aigua de les mines de Monterols i d'Almofter i, un cop clorada i esterilitzada, la conduïa a la xarxa d'abastament municipal.

10 UN CANAL ENTRE REUS-SALOU (PLAÇA DEL CANAL)

Al segle XVIII Reus estava en el seu millor moment: exportava aiguardent, vi, fruits secs i altres béns procedents de les comarques de l'interior cap a altres països. La gran majoria de les mercaderies sortien del port de Salou, on calia pagar peatges. Com una manera de rendibilitzar les exportacions, es va decidir la construcció d'un canal navegable que connectaria Reus i Salou. El projecte va suposar l'enfrontament entre els sectors econòmics progressistes i els representants dels drets senyorials i feudals de la Mitra tarragonina.

El 1805 es posà la primera pedra, però l'any 1808, esclatada la Guerra del Francès, la decisió de l'Ajuntament de dedicar totes les contribucions a la despesa militar va significar el final del projecte.

A l'any 2006 s'inaugurà la plaça del Canal, per tal de commemorar aquesta gesta que, tot i no haver estat mai realitzada, ha deixat la seva empremta en la memòria col·lectiva de la població reusenca.

una torre on es podia acumular a

Actualment, hi ha qui la considera un dels símbols d'identitat del barri Fortuny, que va acollir les primeres onades d'immigració a les dècades dels anys 60 i 70.

CURIOSITATS HISTÒRIQUES

Reus va disposar de la primera depuradora d'aigües residuals de l'Estat Espanyol, l'EDAR del Molinet, construïda el 1936.

El 1805 es posà la primera pedra del canal navegable de Reus a Salou enmig d'una festada on s'estrenaren els actuals gegants (excepte mulassa, japonesos i negres). Per reivindicar la construcció del canal, alhora que divulgar el projecte, es va posar de moda una línia de bijuteria en forma de pics i pales, eines per excavar i així recollir diners pel projecte.

El 1783 es va proposar fer unes basses per rentar noves, unes a la Riera i les altres al barri del Carme i, tancar les del Padró, per la salut del cos i de l'ànima: "per la gran fetor" i "per los molts pecats se cometen per ser tant pròximas als quartels, que continuament aquell rentador se troban moltíssims soldats que se comunican ab les dones y criadas"

Rutes de l'aigua a Reus

PRESENTACIÓ DEL PROJECTE

L'aigua és imprescindible per a la vida i, per tant, és un recurs essencial per al desenvolupament de qualsevol societat. A la ciutat de Reus, pobre en recursos hídrics, la necessitat d'aconseguir aquest bé ha deixat nombroses empremtes històriques, tant materials (en forma de regs, dipòsits i canalitzacions) com simbòliques (refrany, noms de carrers i altres indrets...).

Al llarg de la història l'aigua ha estat també objecte de discussions, pactes, il·lusions i inversions importants. D'una banda, l'augment del consum d'aigua a la ciutat ha estat constant, motivat tant pel creixement de la població com pel desenvolupament de noves activitats i nous estils de vida. D'altra banda, cada nou projecte s'ha anat mostrant, amb el temps, clarament insuficient per als avenços que Reus ha anat experimentant.

La iniciativa Les Rutes de l'Aigua a Reus vol recórrer els diferents escenaris on l'aigua ha deixat una empremta i explorar diversos punts de vista sobre el pas d'aquest recurs per la ciutat, des de la perspectiva tecnològica fins als usos més quotidians.

R1 LA RUTA NATURAL: EL CAMÍ DE L'AIGUA A REUS

En aquest itinerari descobrirem les infraestructures de captació: com entra l'aigua a Reus, per on surt i quin és el recorregut necessari per a garantir-ne el seu subministrament i la qualitat.

Però, d'on ve l'aigua que arriba a Reus? El 55% de l'aigua que consumim prové del riu Ebre, mitjançant del Consorci d'Aigües de Tarragona, un 30% prové dels embassaments del sistema Siurana-Riudecanyes i el 15% restant de les mines i pous propis.

R2 ESTRATÈGIES PER A L'AIGUA

Tenir aigua i que sigui de bona qualitat ha estat un dels principals objectius de la gestió municipal a Reus al llarg dels segles. En aquest recorregut passejarem per les antigues instal·lacions que portaven l'aigua a la ciutat, per la primera estació potabilitzadora i la compararem amb el tractament que s'hi realitza actualment, coneixerem l'aprofitament de l'aigua per moure molins, descobrirem els pactes que hi ha hagut per gestionar aquest recurs i seguirem el rastre que ha deixat el seu pas per la ciutat.

R3 L'AIGUA COM A REREFONS

Aquesta ruta es centra en l'ús quotidià de l'aigua, durant molts segles i de manera pràcticament indissoluble, lligat a les tasques domèstiques de les dones.

L'itinerari servirà per rastrejar els senyals que hi ha als nostres carrers sobre aquests usos domèstics, ja sigui per la presència de l'aigua o bé per la seva carència. El traçat de la ruta segueix un bocí del curs de l'antic rec d'Almoster que es distribuïa per tota la vila.

VISITES GUIADES.
PER A MÉS INFORMACIÓ WWW.REUS.CAT - TEL. 977 010 088

R1 LA RUTA NATURAL: EL CAMÍ DE L'AIGUA A REUS

- 0 L'EMBASSAMENT DE RIUDECANYES
- 1 BASSES DEL PANTÀ I BASSA DEL BACALLÀ
- 2 BOCA DE LA MINA
- 3 ESTACIÓ DE TRACTAMENT D'AIGÜES POTABLES (ETAP)
- 4 DIPÒSITS INSTITUT PERE MATA
- 5 POU CARITAT
- 6 ESTACIÓ DE CONTROL D'AIGÜES DE REUS I L'ESPAI AIGUA
- 7 LES FONTS
- 8 LA MINA MARCH
- 9 ESTACIÓ DEPURADORA D'AIGÜES RESIDUALS (EDAR)
- 10 LES BASSES DE LA COMUNITAT DE REGANTS MOLINET

R2 ESTRATÈGIES PER A L'AIGUA

- 0 LA HIDROFÒRICA
- 1 LA BASSA NOVA (CAMI DE LA BASSA NOVA)
- 2 EL REC D'ALMOSTER (CAMI VELL DE CASTELLVELL)
- 3 EL "CLOR VELL" (PASSEIG DE LA BOCA DE LA MINA)
- 4 LA BASSA DEL PADRÓ (PLAÇA PINTOR FORTUNY)
- 5 LA COMUNITAT DE REGANTS DE RIUDECANYES (PLAÇA DE LA FARINERA)
- 6 FONT VELLA O FONT DE LA VILA (CR. DE LA FONT AMB RV. DE ROBUSTER)
- 7 EL MOLÍ DE LA RIERA, MOLÍ DE LES FONTS O "MOLINET" (MAS IGLESIES)
- 8 LA PRIMERA DEPURADORA, EL MOLINET
- 9 LA TORRE DE L'AIGUA (CR. ASTORGA AV. SANT BERNAT CALBÓ)
- 10 CANAL REUS - SALOU (PL. DEL CANAL - CTRA. SALOU)

R3 L'AIGUA COM A REREFONS

- 0 GRÀFIC REUS AL S. XIV
- 1 LA PLAÇA DEL VÍCTOR
- 2 PLAÇA PINTOR FORTUNY (BASSA DEL PADRÓ) - ENLLAÇ EN RUTA 2
- 3 EL CARRER DELS RECS
- 4 LA PLETA (PLAÇA PATACADA)
- 5 ELS RENTADORS DEL CARRER DEL CARME
- 6 PLAÇA DE LES BASSES
- 7 EL CARRER DE LA FONT - ENLLAÇ EN RUTA 2 FONT VELLA
- 8 CARRER BATÀN
- 9 EL CARRER DE L'AIGUA NOVA
- 10 HORTS DE SIMÓ I HORTS DE MIRÓ
- 11 LA RIERA MIRÓ
- 12 CARRER DE LA SELVA DEL CAMP (RASETA DE LES ASEES)

LLEGENDA

- BARRANCS I RIERES
- ||||| FERROCARRIL
- PUNTS RUTA 1
- PUNTS RUTA 2
- PUNTS RUTA 3
- PUNTS D'ENLLAÇ

